

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

№/.....2020 г.

На основание чл.25, ал.4 от Закона за администрацията и във връзка с чл. 9, ал. 1 от Наредба № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка и с Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 4 за учебния план (ДВ, бр. 76 от 2020 г.)

ИЗМЕНЯМ И ДОПЪЛВАМ:

Заповед № РД 09-1857 от 17.12.2015 г. за утвърждаване на учебните програми за общообразователната подготовка в V клас, като в Приложение № 18 към т. 18 се правят следните промени:

1. В частта от учебната програма „Кратко представяне на учебната програма“ се добавя текстът: „Основна цел е учениците да намерят смисъл от наученото и да открият приложението му в нови и непознати ежедневни ситуации. В този смисъл от тях не се изисква безцелно запаметяване на данни и факти, а опознаване на същността на географията като наука и на подходите и средствата за намиране и използване на географското знание за личностна, професионална и социална реализация.“
2. Частта от учебната програма „Учебно съдържание“ се изменя така:
„УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
Географията – древна и съвременна наука	<ul style="list-style-type: none"> • Определя какво изучава географията и нейното значение за развитието на човечеството • Знае имената на велики географски откриватели Христофор Колумб, Вашку да Гама и Фернандо Магелан. • Дава примери за използване на географията в своя живот. 	
Географска информация	<ul style="list-style-type: none"> • Знае понятието ориентиране и свързаните с него понятия хоризонт и компас. • Познава основни начини за ориентиране – по Слънцето, с компас, по картата, по местни признаци. • Ориентира се в природата с помощта на компас и по карта. • Определя какво е географска карта и знае понятието мащаб. • Работи с елементите на географската карта - чете условни знаци, определя географски координати по глобус и карта, изчислява разстояния с помощта на числения мащаб, разпознава методи за картографиране (на количествения фон, на качествения фон, на линиите на движение, точков способ). 	<p>градусна мрежа</p> <p>географска ширина</p> <p>географска дължина</p>
Планетата земя	<ul style="list-style-type: none"> • Описва мястото на Земята в Слънчевата система, нейната големина и форма. • Обяснява движенията на Земята около оста ѝ и около Слънцето и последиците от тях. • Дава примери за влиянието на формата и движенията на Земята върху природата и живота на човека. • Описва вътрешния строеж на Земята – ядро, мантия, земна кора, и разграничава външните обвивки на Земята - литосфера, хидросфера, атмосфера, педосфера, биосфера. • Дава пример за взаимодействието между обвивките на Земята. 	<p>земна ос</p> <p>равноденствие</p> <p>слънцестоене</p>
Континенти и океани	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява какво е континент, океан и брегова форма • Знае как са се формирали съвременните континенти • Посочва на картата континентите, океаните и брегови форми • Сравнява континентите и океаните по географско положение и по площ 	<p>бряг</p> <p>провлак</p> <p>проток</p> <p>остров</p> <p>полуостров</p> <p>залив</p>

<p>География на природата – релеф, климат, води, почви, растителен и животински свят</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Определя какво е релеф. • Описва особеностите на релефа – образуване, скали, форми. • Разпознава форми на релефа (планина, хълм, плато, низина, равнина, долина, котловина). • Дава примери за изкопаеми горива, рудни и нерудни полезни изкопаеми. • Определя значението на релефа и на полезните изкопаеми. • Знае правилата за разумно поведение по време на земетресение. • Определя какво е климат. • Познава факторите и елементите на климата. • Знае за изменението на климата по географска ширина и надморска височина. • Чете климатограма. • Оценява значението на климата. • Познава особеностите на основни климатични пояси - екваториален, тропичен, умерен, полярен, и планинската климатична област. • Разпознава климатичен пояс по климатограма. • Знае основни характеристики на водата в Световния океан (температура, соленост, движения). • Оценява значението на Световния океан и необходимостта от опазването му • Обяснява същността и особеностите на водите на сушата. • Оценява значението на водите на сушата и необходимостта от опазването им. • Чете хидрограма • Знае правилата за разумно поведение при наводнение. • Определя какво е почва. • Описва особеностите на почвите – основни типове, разпространение и значение. • Описва особеностите на растителния и животинския свят – основни видове, разпространение и значение. 	<p>абсолютна височина относителна височина</p> <p>атмосферно налягане вятър океански течения въздушни маси</p> <p>вълни приливи и отливи</p> <p>речна система устие водосборен басейн подземни води ледник</p>
---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за изменението на природните компоненти по географска ширина и по надморска височина. • Оценява необходимостта от опазването на почвите, растителния и животинския свят. • Знае какво е природна зона. • Описва основна природна зона по правило - зона на влажните екваториалните гори; зона на тропичните пустини, зона на горите в умерения пояс, зона на полярните пустини • Разпознава природна зона по текст или изображение. • Проследява по карта измененията на природните зони по географска ширина. • Съставя кратък писмен текст с помощта на ключови думи или съпътстващи въпроси. 	
<p>География на обществото – население, селища, държави, стопанство</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знае броя, гъстотата и разпределението на населението на планетата. • Описва човешките раси по основни признаци. • Определя разпространението на основни религии - християнство, ислям, будизъм. • Дава примери за взаимно уважение и търпимост между хората. • Знае как са се образували селищата. • Описва особеностите на видовете селища - град, село. • Познава основни проблеми на селищата – замърсеност, пренаселеност, обезлюдяване, транспортни проблеми. • Знае какво е държава. • Групира държавите по площ, географско положение, форма на управление (република, монархия) и по брой на населението. • Назовава някои международни организации (ООН, ЕС, НАТО). • Определя какво е стопанство. • Обяснява влиянието на природните и обществените фактори върху развитието на стопанството. 	<p>миграция</p> <p>политическа карта</p> <p>пазарно стопанство</p> <p>земеделие</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава основни стопански дейности - добиващи, обработващи, обслужващи. • Чете стълбчеста и кръгова диаграма. 	
Африка – география на природата	<ul style="list-style-type: none"> • Определя географското положение, големината и границите на Африка по правило. • Характеризира релефа на Африка. • Посочва типични за Африка полезни изкопаеми и териториалното им разпределение. • Обяснява факторите и елементите на климата в Африка. • Характеризира по правило климатичните пояси - субекваториален пояс, субтропичен пояс и планинската област в Африка. • Нанася върху контурна карта климатичните пояси на Африка. • Характеризира водите на Африка - значение, използване и опазване. • Характеризира река по правило. • Характеризира природните зони - зона на саваната, зона на твърдолистните вечнозелени гори и храсти и планинската област в Африка. • Нанася върху контурна карта названията на брегови форми - Гибралтарски проток, Суецки канал, Средиземно море, Червено море, о. Мадагаскар, форми на релефа - Сахара, Етиопска планинска земя, Килиманджаро, Атласки планини, реки - Нил, Конго, Нигер, Замбези, езера - Виктория, Танганика, Чад, и на водопада Виктория. • Отговаря на географски въпрос, като комбинира различни източници на информация (климатограма и карта) 	<p>оазис</p> <p>делта</p> <p>естуар</p>
Африка – география на обществото	<ul style="list-style-type: none"> • Характеризира населението на Африка - брой, разпределение, расов състав, бит и култура. • Коментира типични проблеми на населението - бедност, неграмотност. • • Характеризира стопанството на Африка. • Характеризира страните Египет и РЮА по правило. 	<p>местно и</p> <p>преселено</p> <p>население</p> <p>колония</p>

3. В частта „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове“ след думите „Допълнителни уточнения за конкретния учебен предмет география и икономика“ се добавя текстът:

„При реализация на програмата спазването на хронологията на темите е задължително“.

„Разпределението на съдържанието в подтеми се прави по преценка на този, който използва учебната програма и в зависимост от целта – от автори на учебници при разработване на отделни урочни статии или от учители при планиране и реализиране на отделния учебен час, като учителят може да прецени различно от предложеното в учебника разпределение на съдържанието в подтеми.

Броят на урочните статии в учебника, предназначени за усвояване на нови знания, не може да надвишава 32.

В подбора на ситуации за представяне на изучаваните теми и проблеми и на задачите за прилагане на наученото следва да преобладават ситуации от практиката и решаване на житейски казуси.“

Учебните програми започват да се прилагат от учебната 2021-2022 г. за учениците, които постъпват в V клас, като до одобряването на нови учебници се използват съществуващите.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Таня Михайлова – заместник-министър.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката